

ТАРСКИЙ ЧЕМПИОНАТЫГАР ЧУРАПЧЫЛАР ИККИС БУОЛМУБУТ

Чемпионат абыламытыттан

Аастыт субуоталаах өрөбүлү Чурапчы, этэргэ дылы, тустуу-нан олордо. Физкультура уонна спорт институтун спортивной ма-неһытар республикабыт саамай улахан түһүлгэтэ, Н.Н. Тарский биринһин иһин биһирдигэ уон-нахамаанданан бастыһар иһин чемпионата буолан ааста. Манна бөхүоттаах ыалдыт быһылы-нан биһиги олимпиецтарбыт П.П.Пинигин, А.Н.Иванов, И.А.Түмэн депутата, Россия көгүл тустууга федерациятын вице-президентэ, "Единая Россия" пар-тия Саха сиринтэги салаааччыта М.И.Эверстов сырыттылар. Быһылы республика 52-с че-мпionatoгыгар бары улуустартан, куораттартан барыта 23 хамаан-да, 188 бөһсө түһүлгэ тарасты-лар. Күрэхтэһин кылаабылай су-дуйатынан норуоттар икки ар-дыларынаагы кылаастаах судьи-уула А.Е.Мустахов, секретарынан көгүл тустууга ветераннарга аан дойду чемпиона И.С.Кочкин үлэ-лэстилэр.

Бастаагы күн 50, 60, 74, 96 кг ыбааһынаахтарга чемпионнар уонна призердар ааттара билин-нэ, бу күн 96 бөһсө түһүлгэ. Хас эргир ахсын кыттааччы ахсаана улам арылаан, сүндэлээн, быһата бэртэн бэртэрэ эрэ хаал-лылар. 50 кг ыбааһынаахтарга 23 бөһсөн Далинай Востокка уонна Россияга эдэрдэргэ миэстэ-лээх Верхоянскыттан төрүттээх Тимофей Болтунов бастаата. Ки-ни финалда Данил Голиков (Томпо) 2:0 ахсаанынан хотто. Үһүс миэстэлэри Чурапчы уо-латтара Егор Красильников уон-на Афанасий Адамов ылаттааты-лар. 60 кг ыбааһынаахтарга 39 бөһсөн эгэлтэ албастаах кы-раһыбай тустууну көрдөрөн спорт аян дойдууга кылаастаа-х маастарын нуорматын төлөрө сылдьар, былырынныгы чемпио-нат иккис миэстэлээх призера Александр Иванов (Чурапчы) чемпион урдук аатын аан бастаан ылда. Иккинн Иван Иванов (Дюкуускай), үсүһү Юрий Афа-

насьев (Чурап-чы) ылат-таатылар. 74 кг ыбааһынаахтарга 23 бөһсөн Тарский биринһин 2005 сыл-ла аагы чемпио-на, 2006 сыл-га үһүс миэстэ-лээх тусту-ук Алек-сандер Оконеш-ников (Уус-Алдан) чемпион аа-тын сүктэ. Иккис Юрий Старо-стин, үһүс Пантелеймон Наумов уонна Николай Константинов бу-олулар. 96 кг 11 бөһсөн Дюку-ускай бөрүө Айаал Лазарев ик-кис төгүлүн чемпионунан аат-таһа.

Ити күн күлүс 11 чаастан чемпионаты үөрүүлээхтик аһыта Чурапчы улуунун баһылыгыт социальнай болпур-остарга солбуулааччы А.С.Иустин-нова, И.А.Түмэн депутата М.И.Эверстов, СР физкультура уонна спорт государственай ко-митетин председателэ М.Д.Гуляев эрдэ тыллары эттилэр, си-тиниллэри баардытар. Михаил Дмитриевич спортсменнарга, үлэтин сылдыар спорт ветеранна-рыгар ойдобуһуук бэлэлэри, наараадалары туттартааты. Ик-кис күн түһүлгэ түөрт ыбааһытга кылаабылайлар барды-лар. 55 кг 30 бөһсөн, күтүлүбүтүн курдук, Россия уонна Европа эдэрдэргэ иккис призера, Уус-Алдан тустууга Михаил Захаров Тарский чемпи-онатын чемпионун аатын аан бас-таан ылда. Иккис Александр Ко-ринин (Эдигээн) буолла. Киин Иван Зеденидзеви (Амма), Да-нил Неустровы (Чурапчы), Айа-ал Павловы (Бүлүү) уонна Алек-сандр Лызовы (Чурапчы) хотута-лаата. Үһүс миэстэни Эдуард Старостин (Уус-Алдан), Айаал Павлов (Бүлүү) үлэтиниллэр. 66 кг 36 бөһсө түһүлгэ. Манна Дмит-рий Шадрин (Уус-Алдан) уонна Проникоп Петров (Хаҥалас) утарсааччыларын берилерин хотон финалда тарастылар уонна быһаарсыһаах көрөһсө үһүс түһүмэххэ сарбыһыһын Шад-рин атахтаан очко ылан, кыайы-ныы сиктистэ. Үһүс миэстэлэри Платон Савинков уонна Алек-сандр Птицын ыллылар.

84 кг ыбааһынаахтарга Уус-Алдан сорсуннаах тустууга Се-мен Семенов кыраһыбай бы-раһылардаах тустуу чөлүлү-бүт албастарын көрдөрөн драму астыһарда уонна кыайы-лааһынан тараста Киин Тарский чемпионатыгар үһүс кыайыһыта буолар Иккис Василий Ко-ринин (Мирный), үсүһү Россия спор-дун маастара Вадим Семенов (Нам) уонна Джадал Тунтаев (Дюкуускай) ыллылар. 120 кг 11 бөһсөн, сарбыһыһытын кур-дук, Нуртун Чуков (Уус-Ал-дан) уруакуттан кыраһы утарса-аччыларын, хапсарыга републи-ка абсолютнай чемпиона Петр Тобулаков (Дюкуускай), Рос-сия уолаттарга чемпиона Увар Тимофеевы (Үһүс Бүлүү), фи-налда 2006 с. Н.Н.Тарский би-ринһигэр чемпионат үһүс призе-рун, 13 састаах 11-с кылааа үөрөнөөччү Дмитрий Валева (Дюкуускай) кыайталаан сэтти-түгүлүн бастаата.

Чемпионат мунуугуур кыайы-лаарын быһаарар күрэхтэһинтэ алта бөһсө тустуугуттан Уус-Алдан бөрүө Семен Семенов утарсааччыларын Баир Укоевы, Айаал Лазаревы (Дюкуускай-дар) хотуталаан баран финалда тахсан Увар Тимофеевы (Үһүс Бүлүү) кытта көрүстэ. Манна Се-менов тустар кылааа үрдүгүн хапсарыдаан очколары хоһуйта-лаан эрэллээхтик хотто. Окон Н.Н.Тарский биринһин иһин рес-публика 52-с чемпионатын 188 бөрүлүттэн саамай бастыһары-нан буолла. Көһсө И.А.Түмэн депутата М.И.Эверстов тус бэйэ-тин уонна дыа көргөһүн аатыт-тан 30 тыһ. солк. харчыны, "Еди-ная Россия" партия аатыттан шы-лессе уонна спортивной көстүүмү туттарда.

Хамаанданан түмүккэ Уус-Алдан биһр тэг састааһаах ха-маандата 114 очкуну ылан, баста-агы уонна Н.Н.Тарский көһө сыл-дьар кубогун 16-с төгүлүн ылла. Чурапчы хамаандата 96 очколаах кээс миэстэргэ тараста, Дюкуус-кай хамаандата үһүс буолла. Мирный куорат төрдүс, Үһүс Бүлүү бөһсө, Хаҥалас алтыс таарастылар.

Платон КОРКИН, РФ Журналистарын Союһун чилиэнэ.

ЧӨЛҮҮ УОЛАТТАРЫТЫГАР УРУЙ-АИХАЛ

Көгүл тустуу эйгэтигэр эл-бөҕө быһаарар улахан суолтала-ах бу улахан түһүлгэ Чурапчыга ылытчыларын фанат дьон кэтэ-питтэро ыраатта уонна күүһүт үөрүүлэрин көрдүлэр диэххэ сөп. Урут-уруккуттан улахан таһым-наах күрэхтэһинлэри төрүө үөрүтүк Чурапчы улууһа уонна физкультура, спорт института төрөһүн болпуростарын хас би-рлэн кыраһыт чааһытар тииһэ быһаарар, ол харахха тутта бы-

Хапсары түөтө

раһылар. Манеж иһэ куурук до-луунан толору турда, манна кэл-бит дьон си-рэйдэри-гар-харах-тарыгар быраһыһы-ны к үөрүүтэ көстөр. Ба-ры оро көтөрдүлэн, эдэрдэ-лэһэи көрсөдөр, республика күүстээх аатырбыт бөһсөрүн, тустуу билиһинтэ тренердэрин, салайааччыларын, спортивной журналистары иһэ харахтарынан көрөр түтүн күн ааны тосхойботун барытын ойдуур, тустууну сэгээрэр дьон муһунтулар.

Көгүлгэ сүрүһүтэн элбэх күрэхтэһинлэргэ бөһ-байаһарын биллэбэт, тустуу тустуу бөһсөр көрүстүлэр. Үгүстэрэ биллэр көстөр тустуулар. Быһылы чемпионатка улахан болпото сага тахсан эрэр кээһи ууру-луна диэххэ сөп. 2 м улуһунаах иууча уола Дмитрий Валева дьон иһинэн кэлэн аастаһа, бары биһр кыһ курдук иһин дьон хайыһаллар. Сахалар аатыр-быт бөһсөтүтэр Нуртун Чу-ковка улахан утарсааччы оһорор кыһтаах спортсмен баар буолбу-та сонун сүрүһүн кыһаарда. Ол эрэрэ быһыт сага сарылыбыт сулу дьон суох. Ону олимпий-скай чемпионат Александр Ни-колаевич Иванов кытта туһулу-ур.

Урукку чемпионаттартан ураты суох. Сага лидердэр, сага тахсыы суох, барыта буолуох-таарын курдук баран иһэр. Тэг баайыһаах биһирдэһэн бөһсөр суохтар. Арай барыла-рыттан Уус-Алдантан кыттар Семен Семенов чөрбөһөр. Дьон, киин сокуон быһыһынан Саха-стан кыһта Оттон ити дойду ха-маандата аан дойдуга биһирдэ-тэ дьон суох. Онуоха биһиги таһымнаах таһыһа көрүс. Аан дойду таһымнар-камыах. Күрэхтэһин төрөһинэ олус үчүтэй. Хаһа да суох үчүтэй ма-неж. Чурапчылар үчүтэй тустуу-ну көрбөхтөрө ырааппыт, сага толору. Олуктоох Чурапчы хама-андата саамай элбэх кыһаах, кыһаар ахсааннара кыттааччы-лар 4/1 ыллар. Ону утуттан. Быһылы чемпионатка Уус-Ал-дан, Чурапчы уонна Дюкуускай хамаандалар тэг баайыһаах-тара харахха тутта быраһыһа-тар.

Тарский чемпионатын хаһыс

Оксана ЖИРКОВА.

Саха сирэ — Россия — 375

КӨРСҮӨХХЭ ДИЭРИ...

Халыт Хадаар иһилиһэр. Сыннаһа ки-инигэр тийибит. Фестиваль Маргарита Чир-кова туруорууттар "Олонхо" композиционна саараланар. Сценага олгонхо сирэ-дойдута ойуу-ламмыт. Олонхо — норуот өйүн-сааһаа чыпчыла бу-олан, туту барытын күүрктэһэллэхтик, дыкты быһылы-га-майгыга ситэһэн, уус-уран тыл көмүгүнүн көрдөрөр. Ол курдук, хадаардар бүгүн өмөххө киирбит Абакан-да Семен Дежневтуун ыал буолар онкулларын тула дьону-сэргэни түмүтүлэр, ырыа-тойук тарастылар.

Үгүһүтүтэр бөлөхтөрүн толорууттар "Чороонно-ох үгүһү", "Русские узоры", узбекский үгүһүлэргэ тааһастар-саптар, ис хоһоонно бөркэ табылыбыт. Он-но эбиһт ыччаттар үөрө-көтө, өрө көтөрдүлүүрүлээхтик үгүһүлээһинэр өссө туспаран биһирдэр.

"Талан, талан талаанныһа", "Бэһсөрхө иһэр" сценаларга В.Тарбахов, В.Давыдов, А.Лукин, В.Чува-шов оонньообут уобарастарын сийлиһи арайдылар. Б.Ныахтарга, күһүһү үлэһи-хаһыһа кэтэргэ табыла-стаах саха тааһастарын "Мичил" уһууһа көһөһүнэ көрдөрдө. Дария Андросова "По Догу туллет" солота, Елдоһия, Иван Лукиннар уолаттарынан толорбут фольклорнай нүөмэрдэр дьүүлүлүр сүбэ саамай ула-хан бааһын ылла. 75 кыһаах хор "Аан дойду ыччатын сүрө", (солистар В.Чириков, В.Спирidonov), "Песня о тревожной молодости" (хормейстер Ф.Филимонова, аккомпаниатор А.Ануфриев) ырыалары толордо.

Салгыы Чурапчы иһилиһэ көрдөрөр. Концерт "ПРОСИО коллектива "Аан" дойду ыччатын сүрө", "Россия, мать моя", (хорм Л.Винокурова, аккомпаниа-тор И.Попова) ырыаларынан аһар. Мария Бытчакова уруорууттар "Дэбигирдээх үгүһү", Варвара Мосо-уруорууттар "Русский танец", Максим Аммо-

сов солота, трио толорууттар "Нургуһуннар" ырыа дьүүлүлүр сүбэ биһирдэһин ыллылар.

Г. Баншева, Е. Соколовон оонньообут "Огуута" сценалары, "Эйгэхэ сибээһи биһсэр" музыкальной сценканы дуһуһа, астына көрдүбүт. Педагогическай үлэ ветерана Ц. Петрова аарыһыгар Е. Егуненко "Юди" хоһоонун, И. Гулько "Талан" солотын, Алек-сандра, Клара Кондратьевалар толорууларыгар "Кы-мыс ырыатын", "Чурапчы" уһууһа дьахталларын ансамблларын "Саха-сирэ" ырыаларын көрөөччүлэр дохсун иһыс тыаһынан доһуһуллаатылар. Арина Ва-сильева "Дьаһаһа сүтүрүтү" дьон үгүһүтү түөрт түөргэ туһахтаах дьаһаһа оһууттар иһиһе махтал, иһин таптал бэлэһинин буолла. Ираида Коркина са-лайааччылаах фольклорнай ансамблга Марианна Дьяковская, Елена Оконешникова курдук фольклору кэрэхһиһэр, кыһаахтаах тойугу не-хаан таптыһар кырыттар түмүсүттэрэ иһиһэххэ үгүһүтү сүрдээх. Бу ансамбль иһилиһи хаалбаһа, бөһсөн сүөлүн-иһин буларга буоллар.

"Түөх барыта холумтунтан" дьон дьирин ис хоһоон-ноох этин баар. Эдэр көһиллээх модельер Татьяна Бушкова бөһсөн сахалыы тыһынаах кырыһаһыгар "Холумтан" дьон ааттааһыта элбэһи этэр, эрөннөрөр. Салгыы Чурапчы Далбар Хотуттара бөһсөрү тийит тааһастарын-саптарын аа-дьуо көрдөрөн тарастылар. Махтал буоллун эһиһэх, бу кыһаһы кэрэхһиһиһи-гэр, тааһастыһын-саптыһын, сөбөһэһин мэлдьи кы-раһыбай буолуе! Норуот тыһы-һыһы, олгонхотун, ал-

тыһын үгүһүтү иһитиннэрэр, таптаан иһэр ыччатыһы Гавриил Жирков бу да кыһа олгонхотун доллорутта. Кондере-ло-бааччы, сып-сап курдук Инокен-тий Лыткин үкүрү тутта.

Фестиваль Арыһаах иһилиһэ түмүктүүр. Кон-церт 50-тан таһа кыһаах хор толорууттар "Аан дойду ыччатын сүрө", "Ты Россия моя" (хорм С. Бо-рисова, аккомп. В. Велен) ырыаларынан саараланар. Арыһаахтар күтүөттэр Андрей Янжи уу сахалыы И. Павлов тылларыгар, А. Васильев мелодиятыгар "Тантылабын Сахам сирин" ырыаны ис сүрүһүтэн до-лууһа туран иккис дойду оһоһубут Арыһааһар аһа-ата Татьяна Емельянова "Окрасилася мексик багрянцем" дьон нууча норуотун ырыатын соллоһаһыта, Сивцев-төр дьон көргөн "Кэһин" фольклорнай ансамблара дьүүлүлүр сүбэ биһирдэһин ыллылар.

Лена Захарова, Наталья Андросова, Андрей Ка-женкин "Кусок абыһа" сценкага бөркө оонньоотулар, иһиһиһиһи бу сценкага тыһы-һыһы, кыһаһы-таһы-сыһыһын чочуйуохха наада. Арыһаахтар бөһсөрүн кыһаһыһын фестиваль бөркө түмүктэһиһэр.

Дьэ, бу курдук Сахабыт сирэ Улуу Россия госу-дарствотыгар холбосута 375 сыллаах үбүлүһүтүгэр аһа-лаах. "Биһр иһлээх көргөһүн" дьон фестивалыга 17 кыһаһы түмүн кыһаһыһа. Оһуу буолуохтаах даһыны-луучуа үлэһит норуотун кытта саха норуота үгүс үйэ-түһүһү биһсэр аһар, үлэһи-һаһаһа, үөрөн-көтөн бүтүһү күһүтэ тийиһи кэллэр. Норуоттар доһор-доһуулар өрүүтүн бөһсөрү туруохтун.

Е. ЕГОРОВА.

Кэрэ зүйгэтигээр

үөрэнзаччһта,

"Сага олох" редакционной-издательской холбохуй ГУ. Оффсетной бичээт. Сахаанын № 30 Тираж 2562. 14.03.2007 с. бичээкэ бариллинэ.
Хайыат нэдиэлэбэ устат, олутурунньууко, чаппаагы уонна субуотата тахсар.